

Monumentnummer*: 509704

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 18 mei 1999
Kadaster deel/nr 82875/189

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Vorden Bronckhorst Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Vorden

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Vorden E 802

Omschrijving**

HOOFDGEBOUW (huis De Wiersse) van de historische buitenplaats De Wiersse, waarvan de oudst bekende vermelding dateert uit 1288, toen door de abdis van het adellijke vrouwenklooster te Hoog-Elten in een akte werd opgenomen dat de pacht jaarlijks op haar huis 'de Wedersche' moest worden voldaan. Tot de 16de eeuw bleef de band tussen het klooster en het goed De Wiersse (dat in de loop der tijd geschreven werd als Wedersche, Wyrsche, Wyersche en ten slotte als De Wiersse) bestaan. In 1651 werd de Baakse Beek vermoedelijk vergraven, waardoor de beek ten noorden van het huis kwam te liggen. De kelders aan de noordkant en wellicht opgaand muurwerk van het toen nog bestaande huis maken deel uit van het huidige huis De Wiersse dat waarschijnlijk na 1678 werd herbouwd. Aan het begin van de 18de eeuw werd de kop (noord) van het T-huis herbouwd en werden de vensters van het middendeel vergroot. Waarschijnlijk dateren de halfcirkelvormige natuurstenen trappen bij de hoofdentree uit dezelfde periode. In de tweede helft van de 19de eeuw raakt het huis licht in verval en omstreeks 1870 worden -niet uitgevoerde- plannen gemaakt om het huis van neo-renaissancegevels te voorzien. In 1893 trouwt erfdochter Aurelia Carolina van Limburg Stirum met Victor de Stuers en november van dat jaar wordt Victor de Stuers eigenaar van het goed. In de periode 1907-1912 wordt het huis gerestaureerd, waarbij ondermeer de vensters worden voorzien van meerruits-(schuif)vensters in de oorspronkelijke 18de-eeuwse stijl, gekopieerd naar de indertijd niet gemoderniseerde ramen van minder belangrijke kamers. Tijdens een tweede restauratie van het huis, in 1921-1925, door prof. dr. ir. Slothouwer, wordt de voorgevel (zuid) twee traveeën dieper en voorzien van een koepelachtige, uitspringende entreepartij met hergebruik van de halfcirkelvormige zandstenen trappen en met een stoep. Tevens wordt het interieur gemoderniseerd en voorzien

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

van modern sanitair. In deze tijd wordt ook de zuidzijde van de -vermoedelijk aan het begin van de 19de eeuw gedempte- binnengracht weer doorgetrokken, waardoor het huis weer geheel omgracht is. Het aldus ontstane eiland wordt omgeven door keermuren en is toegankelijk middels een bakstenen brug. Het huis heeft het karakter dat het heeft gekregen tijdens de twee restauraties in het eerste kwart van de 20ste-eeuw, geheel behouden. Het rood bakstenen huis op I-vormige plattegrond, bestaande uit een souterrain en bel-etage, wordt overkapt door een met blauw oud-hollandse pannen gedekt, samengesteld en afgeknot zadeldak waarop dakkapellen en schoorstenen staan. In 1912 is het achterhuis voorzien van een plat dak om ruimte te winnen. De entreepartij wordt gedekt door een vijf-zijdig tentdak dat bekroond wordt door een klokkentorentje met klok. De gevels zijn voorzien van meerruits-(schuif)vensters naar het oorspronkelijke, 18de-eeuws model. De achtergevel (noord) rust in de gracht en is voorzien van een 18de-eeuws zwart smeedijzeren sierbalkon met vergulde ornamenten. De voor- en zijgevels staan op het eiland. De zijgevels zijn voorzien van entrees tot de begane grond en van treillages naar 19de-eeuws ontwerp.

INTERIEUR

Het interieur van het huis werd tijdens de twee restauraties in 1907-12 en 1921-25 gemoderniseerd. Zo was tot 1921 in het huis op de bel-etage geen gang aanwezig en was het trappenhuis in de voorhal geïncorporeerd. In 1921 is de indeling van de plattegrond onregelmatig geworden en in 1922 werden ondermeer door professor Slothouwer het voorhuis en de entree gebouwd, waarvan de deur met bovenlicht afkomstig is uit een destijds gesloopt Amsterdams huis. In het huidige interieur dat grotendeels uit de periode 1921-1925 dateert, zijn vele onderdelen verwerkt die afkomstig zijn uit de verzamelingen van Victor de Stuers. Op de bel-etage bevinden zich ondermeer kamers met eenvoudige stucplafonds, een schouw met gesneden boezem in vroege-Lodewijk XV vormen, een in 1925 vanuit het 18de-eeuwse deel van het huis naar de ingangspartij verplaatste, vroeg 18de-eeuws linnenbehangsel (chinoiserie, oorspronkelijk rood en groen). In de eetzaal bevinden zich omstreeks 1916 aangebrachte geschilderd landschappen uit 1820 van W. Uppink, in hout gesneden bovendeurstukken uit ca. 1925 in dezelfde trant als de vroeg 19de-eeuwse stucornamenten in het plafond en om de vitrinekast, een parketvloer uit ca. 1916 en een buffetkast zelfde periode. De zuid-west salon werd in 1925 ingericht: de parketvloer dateert uit dit jaar, evenals de houten lambriserings, gordijnen en gordijnkappen. Ook de gordijnen en kappen in de bibliotheek en muziekkamer dateren uit hetzelfde jaar. De gordijnen in de kleine bibliotheek uit ca. 1870. De schouw is afkomstig uit de serre van de Parkstraat en komt oorspronkelijk uit de consistoriekamer van een Leidse kerk. Tevens op de bel-etage marmere vloeren, eikenhouten beschilderde lambriserings en binnenluiken die gedeeltelijk binnen de lambrisering vallen. Centraal in het huis is in 1925 het trappenhuis geplaatst, waarvan meerdere balusters en ornamenten 17de-eeuws zijn en zijn voorzien van gesneden bloemenranken. Het interieur van de verdieping dateert grotendeels uit 1925, een aantal deuren zijn gemaakt naar het model dat zich bevond in het huis van de Stuers in de Brusselse Straat in Maastricht. Het interieur van de begane grond dateert deels van voor 1912. Hier bevinden zich ondermeer de keuken en slaapkamers. Tevens zijn onder de entreepartij tegels verzameld door Victor de Stuers verwerkt, en in de kamer aan de oostzijde een vroeg 18de-eeuwse schouw. Deze en meerdere haarden zijn voorzien van vloertjes met leien op hun kant geplaatst op de Maastrichtse manier. De kamers aan de noord- en oostzijde, alsmede de gangen zijn voorzien van eikenhouten of geschilderde lambriserings uit de periode van voor 1912 en deels uit 1925.

Het HOOFDHUIS (Huis De Wiersse) behorende tot de historische buitenplaats De Wiersse is van algemeen belang:

-vanwege de ouderdom;

-vanwege de architectonische vormgeving;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

-vanwege de hoge mate van gaafheid van het exterieur en het interieur;

-vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats;

-vanwege de kenmerkende ligging binnen de in oorsprong 18de-eeuwse parkaanleg, die in de eerste helft van de 20ste eeuw zijn huidige karakter in Italiaans-Engelse stijl kreeg.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

Landhuis